

Sófár

2008. 07. 11.

אזאעגערעניגערע - און עתון של הקהילה היהודית בנירעגיהאזא - a Nyíregyházi Zsidó Hitközség lapja

A Magyar Gárda Nyíregyházán

Szép jövő?

**SZEBB
JÖVŐT!**

Cikkeinkből: Mártírok és határok • Egymásba kapaszkodva • Gyűlöletbeszéd: ítelt az AB • Akad tennivaló... • A remény • Indiai sólet • Szubjektivitás az objektíven át • Keresztények a zsidó Templomért •

Mártírok és határok

Az idei június Nyíregyházán az emlékezések hónapja volt. Az emlékezése és az emlékeztetése. Nyolcadikán, vasárnap a Magyar Gárda tüntetett az 1920-as Trianoni Békeszerződésben rögzített országhatárok ellen, egy héttel később pedig a Holokauszt áldozataira emlékeztek a városi Holokauszt emlékműnél és a zsidó temetőben.

Az előző rendezvényt apróbb atrocitások, feszültség és szikrázó légkör, az utóbbit egyszerűség, sablonosság jellemezte, néhol a protokoll lélektelenségével.

A Magyar Gárda rendezvényével egy időben a Vitéz Klub Egyesület és a Zsutino Drom Roma Alapítvány (melyből egyesek persze a „zsidót” olvassák ki) ellendemonstrációt szervezett a Gárda rendezvénye közelében. Az ellentüntetők szerint Trianon mindenkinek fájdalmas, de a Gárda megoldásaiból nem kérnek. Tiltakoztak továbbá a rasszizmus, és a gyűlölet ellen is.

A Magyar Gárda jogi megítélésével bajlódjon a Magyar Köztár-

saság ügyészsége és bírósága. Természetesen a Trianoni Békeszerződés miatti nemzeti fájdalom érthető, bár ezen a jelenlegi demográfiai és nemzetközi jogi környezetben – valljuk be – lehetetlen változtatni. A Gárda tagjai az általuk fontosnak tartott célok érdekében tevékenykednek, mint a magyar kul-

niük. Nem érthető, hogy miért van szükség a militarista megjelenésre. A modern államokban ezekre a rendőrség és a katonaság szolgál.

Baj van a külsőségekkel is. Felesleges tagadni, mert a szándék nyilvánvaló. Egyértelmű a múlt századi, nyilas mozgalommal való tudatos, szellemi közösségvállalás, vigyázva

Nyilaskereszt 1944-ből és gárdista jelvény ma. Óvatos hasonlóság

túra ápolása, karitatív és szociális misszió támogatása, szervezése és a többi. Ez mind rendben van, a gyűlekezéshez való jog a Gárda tagjait is megilleti.

Az azonban már nem érthető, hogy miért kell a Gárda tagjainak – ahogy az honlapjukon olvasható – rendvédelmi feladatokban részt ven-

arra, hogy ne hogy a Büntető Törvénykönyv (Btk.) 269/B. §-ában rögzített, önkényuralmi jelkép használatának büncselekménye megvalósuljon. A nyilaskereszt nagy nyilvánosság előtti használata a Btk. értelmében büncselekmény, ezért a karszalagon más forma szerepel, de a tartalom ugyanaz. Sajnos azonban a magyar jogpozitivisták megközelítésben a jog betűje és nem a szelleme számít. Az árpádsávós zászló nem önkényuralmi jelkép, és ez így van jól. Ellenben ahogy a zászló ma a szélsőjobb és a legnagyobb jobboldali párt rendezvényein megjelenik, a nyilas mozgalomra emlékeztet, és az 1940-es éveket idézi. Miért gond ez? Csak azért, mert ezeknek a lobogóknak az üzenete az, hogy nem bánjuk a Holokausztot. Roszszabb esetben: sőt...

A Magyar Gárda nyíregyházi rendezvényén részt vett és Wass Albert verseket szavalt Tirpák György (FIDESZ) nyíregyházi önkormány-

A Magyar Gárda trianoni megemlékezése Nyíregyházán. Történelmi replay

zati képviselő is. Egy héttel később a politikus a Holokauszt emlékműnél helyezte el koszorút. Vajon hogyan lehet ezeket összeegyeztetni? Egyik nap a roma embertársainkat „lemocskosdisznózó”, árpádsávos zászló árnyékában megtartott, nyilas szellemiségű rendezvényen vettek részt, egy héttel később a Holokauszt áldozataira emlékeztek? Sehogy. Ez nem más, mint szerezmenyosdatás és „mentsük a politikusi imázst” akció.

Az önkormányzati Holokauszt megemlékezésen gyászbeszédet Sallai József, nyugalmazott főiskolai docens mondott. Beszédében hangsúlyozta, hogy „mindnyájunk számára újra és újra meg kell fogalmazni a holokauszt üzenetét, hogy folyamatosan hasson ránk, készítsen gondolkodásra, cselekvésre, megelőzésre. Nem elég tehát csak gyógyítani a sebeket, meg is kell előzni újabbak keletkezését.” Sallai József ezután felhívta a figyelmet arra, „hogy a világban ezért előfordulnak idegenellenes pogromok, burkolt diszkriminációs és szélsőséges törekvések, sírrongálások, holokauszt-tagadók, és vannak még feltáratlan tömegsírok, amelyeknek halottai ma sem nevükkel jelölt fejfák alatt nyugszanak”.

Igen, a világban előfordulnak ilyenek, de példáért nem kellett volna ilyen messzire menni. Elég lett volna az egy héttel ezelőtti nyíregyházi eseményekre utalni.

A Holokauszt megemlékezés ezt követően a nyíregyházi zsidó temetőben folytatódott, ahol Kertész Gábor hitközségi elnök köszöntötte az egybegyűlteket, majd felolvasta a nyíregyházi gettósított zsidók jobb körülményekért könyörgő levelét. Ezt követően Frölich Róbert főrabbi tartott gyászbeszédet, melyben felidézte a Holokauszt káros következményeit, az elvesztett hozzátartozókat, a csonka családokat, és hangsúlyozta, hogy nem helyes, ha

mártírjaink emléke mindennapos politikai csatározások eszközévé válik. A k'Él málé ráchámim és más imák Fekete László főkantor előadásában hangzottak el.

A temetői megemlékezésen a cigány kisebbségi önkormányzat, az Evangélikus és a Görög, illetve Római Katolikus Egyház, továbbá a

Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség kisvárdai gyülekezete és az Eötvös Károly Magyar-Izraeli Baráti Kör képviseltette magát.

Az aktuális események jól mutatják, hogy a Holokauszt emlékének ápolására nagy szükség van.

T-Á. P.

Mártírok Emléknapja a nyíregyházi zsidó temetőben

Egymásba kapaszkodva

Nézem a Magyar Gárda elleni demonstráción táncoló romákat, később hallgatom a pro és kontra véleményeket, és – mit szépítsem? – kissé irigykedek. Később Lengyel Károly (független) nyíregyházi önkormányzati képviselő továbbgondolt mondatai motoszkálnak bennem: az ellentüntetők meg akarták mutatni, hogy nem félnek, az életörömöt állították szembe az egyenruhások pusztító megjelenésükkel fenyegetést sugárzó fellépésével.

Vándor Györgyi, a Szabad Európa bécsi tudósítója jut eszembe, aki büszkén mesélte, hogy a Kurt Waldheim elleni tüntetésen sok zsidóval

együtt ő is ruhája fölé csatolta fel Dávid csillagos nyakláncát. Az egykori bécsi demonstráció résztvevői persze nem csak zsidók voltak, tömegé szerveződött a főváros jóérvű lakossága, mert érezték, hogy a náci múlt mindnyájuk szégyene.

Tudom, Nyíregyháza nem Bécs, Magyarország nem Ausztria. Nyelvi sajátosság, hogy itt a „zsidó” szót nem lehet kimondani vélt vagy valós bántó él nélkül. Mégsem hagy nyugton a kérdés: nem kellene láthatóvá tenni a Dávid csillagot? Vagy legalább eltávolítani egy órát egymásba kapaszkodva?...

Somos Péter

Gyűlöletbeszéd: ítélt az AB

A Sófár XI. évfolyamának 1. számában a Jidise hangulatot a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) tervezett módosítása határozta meg,

melynek értelmében a zsidó szervezetek is perelhettek volna abban az esetben, ha valaki a zsidóságra nézve sértő megnyilvánulást tanúsít, magyarul zsidózik. Az Országgyűlés által elfogadott törvényt a köztársasági elnök az Alkotmánybírósághoz (AB) küldte előzetes normakontrollra, a taláros testület pedig a még ki nem hirdetett jogszabályról nemrég megállapította, hogy az alkotmányellenes.

Határozatában az AB abból indult ki, hogy a vizsgált jogszabály célja a személyiségi jog védelme a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása által. Amikor két alapvető jog ütközéséről van szó, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az egyes alkotmányos jogok korlátozása szükséges-e, illetve arányos-e az elérni kívánt céllal.

A jogok ezen megmérettetésében az AB következetes gyakorlata alapján a személyiségi jognak, és így mondhatjuk, hogy a zsidóság emberi méltósághoz való jogának nagyon rossz esélyei vannak. A véleménynyilvánítás szabadsága ugyanis a testület szerint szinte korlátozhatatlan alapjog, mivel az „a kommunikációs alapjogok anyajoga, amely részben a társadalom demokratikus működésének garanciája, részben pedig az egyéni önkifejezés, a személyiség ki-

teljesedésének egyik alapvető eszköze.” Az AB továbbá azt is leszögezte, hogy „az Alkotmány a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül részesíti védelemben”.

Az alkotmánybírák által itt felvázolt vízió kétségtelenül eszményi, feltéve ha a társadalom tagjai okosan élnek ezzel a szabadságjoggal. Jogosan merül fel a kérdés azonban, hogy a valóságban a magyar nép hogyan él ezzel a szabadsággal, és a véleménynyilvánítás szinte korlátlan lehetősége milyen irányba viszi a társadalmat. Az AB sincs az eredménnyel teljesen megelégedve. 1992-ben még így nyilatkozott: „ahol sokféle véleménnyel találkozhatnak az emberek, a közvélemény toleráns lesz”, a mostani határozatban azonban már „a demokratikus politikai kultúra vártnál lassúbb kialakulása” miatt sajnálkozik a testület. A véleménynyilvánítás szabadságának szinte korlátlan védelmét ellenben az AB azért tartja fent, mert a 16 évvel ezelőtti optimizmus elvetésére nem lát indokot.

Nos, talán nem mindenki ennyire optimista. Sajnos az elmúlt évek

nem azt bizonyítják, hogy a magyar társadalom a sokszínű vélemények következtében egyre toleránsabb lett, hanem azt, hogy a kirekesztő vélemények hatással vannak a társadalomra, amelyben egyre nő az intolerancia. Vajon milyen eseménynek kell kiábrándítania a taláros testület optimizmusából?

Az AB egyébként azon kívül, hogy a törvénymódosításban a véleménynyilvánítás szabadságának indokolatlan korlátozását látta, még azért találta alkotmányellenesnek a jogszabályt, mert álláspontja szerint a személyiségi jogok védelme olyan markánsan kötődik az egyénhez a hazai bírói gyakorlatban, hogy abba már nem fér bele a közösség védelme a polgári jog ezen eszközeivel. A taláros testület kiemelte azt is, hogy mivel a védelem kizárólag a társadalmon belüli kisebbségeket illetné meg, ez indokolatlan pozitív diszkriminációt jelentene a többséggel szemben.

Maradhat tehát az absztrakt zsidózás, és az optimizmus, hogy majd a nép ítél.

Tóth-Ábri Péter

Szemezgetés a sofár-ujsg.hu fórumából

ginger: Most volt nálam egy pali. A hátán: idegenmentes hazát, a hasán: igazság, kereszténység, nekem a nyakamban chai...

Volt egy kis „libazsíros bandázás”, de levittem a bank elé, megmutattam neki a táblát, mondtam neki, hogy egy ilyen szép magyar ember biztos ért magyarul, és érti, amit olvas, vagyis ez egy bank, ahol viselkedni kell, erre jött egy kis huncut „ja, érintett”, közöltem vele, hogy lényegtelen, én a hitelező jogi képviselője vagyok, ő az adós, aki tárgyalni jött és nem gyalázkodni, én meg nem vagyok köteles ezt hallgatni munkaidőben, de azon kívül sem, vagyis kap 2percet, hogy kifejtse a kérelmét, vagy felejtse el. A végén kézcsók volt, és megkaptam az „igazi magyar nő címet”...

Akad tennivaló...

Bár az utóbbi 1-2 évben nem történtek olyan látványos események, mint korábban, pl. a közösségi ház felújításakor, de tennivaló azért akadt, talán nem is kevés, és lenne mit tenni a következő években is.

Nem illik ugyan feltételes módot használni hosszú távú tervezés során, azonban a pénzforrások szűkülése, a támogatások bizonytalansága, a pályázati források elérésének bonyolultsága miatt szinte lehetetlen a pénzügyi tervezés, a kötelezően előírt költségvetés formális számhalmaz. Emiatt fokozottabban kell a költségeket legalább rövidtávon folyamatosan figyelni, a kiadásokat alaposan „megrágni”, azaz igen óvatosan költekezni. Ennek jegyében szolgáltató váltással minimálisra csökkentettük a telefonköltségeket, felfüggesztettük az irodai internet szolgáltatást. Az

energiaárak elszabadulása miatt különösen a gázfelhasználás mértékére kell a jövőben fokozottan ügyelnünk.

A viszonylag nagyobb beavatkozások a temető területén történtek. Az ortodox oldali életveszélyes raktárépületet fájó szívvel, de kénytelenek voltunk lebontani, mivel felújítása drága lett volna, egyébként is már hosszú évek óta nem volt temetői funkciója. A bontás terv is hatósági engedély alapján történt váratlan műszaki meglepetéssel. Kiderült, hogy az épület határoló falait acél abroncsokkal fogták össze. A bontás során emiatt az utcai falat újra kellett építeni.

Az őszy folyamán sor került az erdő szokásos karbantartására, a veszélyeztetett fák kivágására.

Az elmúlt időszakban 8 db különösen nagyértékű, veszélyes álla-

potú síremléket erősítettünk meg. Ezt a tevékenységet hasonló mértékben ez évben is folytatjuk. Elvégeztettük – építése óta először – a temetői

Az idei nyíregyházi Mártírok Emléknapján Glück Józsefné és Tordai Péter hittestvéreink pénzadományaikkal járultak hozzá a temető fenntartásához. Köszönjük!

lakás teljeskörű belső festését, mázolását. Már nagyon ráfért!

A közelmúltban a ravatalozót és a kapcsolódó épületeket újítottuk fel, megerősítve a tetőszerkezetet, megoldottuk a csapadékvíz elvezetését. A temetői aljnövényzet gondozása, a parlagfű irtása közmunka bevonásával folyamatosan történik.

A temetőben igen nagyszámú a veszélyesen dőlő síremlék, és különösen veszélyes az ortodox oldali belső kerítés. Határozott, bár konkrétum nélküli ígéretek kaptunk ortodox szervezetek felől a kerítés felújítására vonatkozóan.

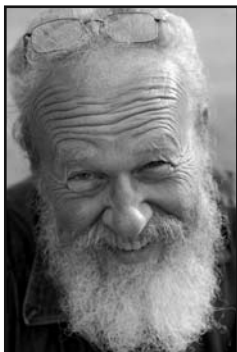
Megtervezettük a közösségi épület tetőszerkezetét, és a hitközség bejáratánál lévő boltépület külső homlokzati felújítását. A kivitelezésre pályázatot nyújtottunk be, a döntés augusztusban várható.

Új emléktábla a nyíregyházi zsidó temető kerítésén

Kertész Gábor

A remény

Eredetileg arról akartam írni, hogy Izraelben az utóbbi években egyre sűrűbben követeli a Hátikva szövegének megváltoztatását az arab kisebbség. Mert hogyan is várható el, hogy egy mohamedán, keresztény vagy drúz állampolgár Cionról, a zsidó lélekről, a kétezer éves reményről énekeljen, vagy vigyázzba álljon ezek hallatán?

Többféle javaslat merült fel, egy részük közvetlenül az állam 60 éves fennállására rendezett ünnepsorozat előtt. A cionizmust túlhladottsá-

gát bizonygatók – köztük persze zsidók is – mindentől függetlenül idejét múltjának tekintik a himnusz szövegét, hiszen ma már a világ minden zsidója szabad emberként élhetne saját országában. A radikális bal új himnuszt szeretne, a mérsékeltbbek megelégednének a szöveg helyenkénti megváltoztatásával. Utóbbira már konkrét javaslatok is születtek: zsidó lélek helyett az ember lelkéről, Cion országa és Jeruzsálem helyett a szeretet és remény bölcsőjéről szólna a dal, no meg lenne még itt-ott némi változtatás, amitől a szöveg teljesen elveszítené cionista-zsidó jellegét.

Idáig jutottam az anyaggyűjtésben-írásban, mikor eszembe jutott, hogy megnézem a világhálón, megvan-e valahol az a fordításnak éppen nem nevezhető, ám szellemében a szétszóratás zsidóságának érzelmeit híven tükröző szöveg, amit nagyanyámtól tanultam meg gyerekkoromban:

„Jeruzsálem templom drága szent helye/
lerombolva áll és puszt a helye./ Sötét falai közt sötét éjszaka,/ Cionnak (a) lánya zokog alatta./ Nincs Izrael, nincs elveszve még,/ táplálja őt az a reménység:/ a Jóisten, amit megígért,/ azt a földet visszaadja még.”

Nos, ezt a szöveget nem találtam, rábukkantam azonban egy-két hasznos információra: Szorosan kap-

csolódik Hédervár múltbeli emlékeihez Volly István népzene gyűjtő felfedezése dunántúli körútján. Kutatásai szerint ezen a vidéken lelhető fel Izrael mai hivatalos himnuszának dallama és zsidó-magyar szövege: „Jeruzsálem templom, puszt a helye...” A dallam első ismert felütése 1874-es, Smetana Moldva című szvitjében fordul elő. Valójában már 1861-ben feljegyezte a teljesebb dallamot a sopron-horpácsi származású Szentirmay Elemér nótaköltő.

Ma is éneklük a keresztény felekezetek „Tüzed, Uram, Jézus...” szöveggel. A dallam helyi vonatkozásának kutatása abbamaradt, hiába ajánlotta a már ekkor is idős folklorista, hogy érdemes utánajárni alaposabban is az adatoknak (<http://www.sulinet.hu>). Először majdnem Hébervárnak olvastam, bár a chéder se rossz...

Találtam továbbá Izrael Állam himnusza (sic!) alcímmel az eredeti szöveg elemeit nyomokban tartalmazó, egyébként teljesen „elkeresztényesített” dicsőítő éneket, amelynek idemásolásától eltekintek, nézzen utána, aki kíváncsi rá (<http://epkkecskemet.freeweb.hu/251/jezusalemtplom.html>).

Ebből világosan kitűnik, hogy: 1. „Izrael nép elhagyatva nincs” (nem éppen Kazinczy-díjra érdemes megfogalmazás), 2. a „megváltott nép” nem más, mint a Jeruzsálembesiető kereszténység; és felbukkan még néhány meglepő kép- és fogalomzavar.

Más már nem is maradt hátra, mint ivritre fordítani ezt a szöveget, hátha elfogadná a Kneszet Izrael Állam új himnuszaként... ■

A Hátikva dallama az evangélikus énekeskönyvben

Indiai sólet

Reneszánsza van a sóletnek, és egyre többfélével kóstolhatunk belőle. A sólet szó eredetileg a francia chaud lit-ből származik, ami meleg ágyat, vagy ágyban főttet jelent. A jiddis tsholnt, vagy a cholent szó már eléggé hasonlít a mi sóletünkhöz. Sok háztartásban volt a háború előtt úgynevezett sóletkályha is, amiből miután kivették a fazekat, körbetekerték paplannal, hogy meleg maradjon. Vagy akinek nem volt ilyen főző alkalmatossága, az még hatvan éve is, péntekenként agyagedényben, amit nyers tésztával hermetikusan lezárt, elvitte a saját sóletjét a pékhez, aki másnapra megsütötte azt. A sóletnél a hangsúly a hosszú főzési időn van és nem a füstölt húson. Hogy jó zsidó módjára rögtön vitatkozzam is önmagammal, meg kell említenem, hogy van, aki kuktában készíti el ezt az ételt, vagyis nem főzi sokáig, és az is nagyon finom. Amerikában és Izraelben árulnak külön sóletfőző elektromos edényt, ami lassan megfőzi, majd a szombat kimeneteléig melegen tartja az ételt.

Én mindig péntek reggel kezdem el sütni az enyémet, nagyon alacsony hőmérsékleten, és így is tartom egészen szombat délig, amikor kikanalazzuk az utolsó babszemeket is a lábasból. Most mégis egy különleges sólet receptet osztanék meg az olvasóval, mert ezt az ételt nem csak az askenázok, hanem a szfárdik is főzik, igaz kicsit másképp.

1931-ben még több mint 24000 zsidó élt Indiában. A cochini zsidók, a B'néj Jiszráél „kaszt” tagjai, és a bagdadi zsidók leszármazottjai. A legelfogadottabb verzió szerint a „B'néjek” ősei kereskedő hajón utaztak Izraelből Indiába, de hajótörést szenvedtek Konkan partjánál. A többi már csak valószínűleg legenda: tizennégy ember élte túl a balesetet, 7 nő, és 7 férfi. Kiúsztak a

partra Navgaon falunál, és a mezőgazdaságban, ott is leginkább az olajkészítésben kezdtek el dolgozni. Az idők alatt a leszármazottaik fokozatosan elhagyták a vallásuk sok szabályát, egy párat kivéve, és elfelejtettek héberül. Továbbra is megtartották a szombatot, ilyenkor tartózkodtak a munkától. Körülmetelték a fiaikat, a születésük utáni nyolcadik napon, és nem ettek olyan halat, aminek nem volt egyszerre pikkelye és uszonya is. Bár még mindig tartottak pár zsidó ünnepet, ezeknek indiai nevetek adtak, és sokban megváltoztatták megünneplésüket. A B'néj Jiszráél legenda szerint isz. 1000 és 1400 között egy zsidó kereskedő érkezett Nyugat-Indiába, David Rahabi. (Szerintük Maimonidesz testvére.) Rahabi nagyon meglepődött, hogy zsidókat talált Indiában, és elhatározta, hogy felvilágosítja őket a zsidó tradíciókról. Kiválasztott három embert, akiknek Talmudot, és más szövegeket tanított. Ez a három ember később a Kaji nevet viselte, ami arabul bírót jelent, és úgy hiszik, ekkor kezdett a judaizmus újra elter-

jedni a B'néj Jiszráél „törzs” tagjai között.

Az ő sóletjük hús nélkül készül, és ez nem véletlen: jó példája annak, hogy mekkora hatással voltak a zömében vegetáriánus indiaiak az ott élő zsidókra.

Hozzávalók: 30 dkg csicseriborsó éjszakára beáztatva, 3 nagy fej hagyma, 3 ek kókuszreszelék és egy kókusztej konzerv, 3 ek vaj, egy ujjnyi reszelt gyömbér, 2 tk őrölt fahéj, 3 tk őrölt kurkuma, 3 tk őrölt szegfűbors, 1 ek őrölt római kömény, 1 ek őrölt koriander, 4-5 paradicsom apró kockára vágva, 3 ek méz, 2 chili paprika, só.

A vajon megfonnyasztom a hagymát, ráöntöm a csicseriborsót, annyi vízzel, amennyi ellepi. Hozzáadom a paradicsomot, a kurkumát, a chilit, a kókusz, és a fahéjat. Megsózom. Mikor félig megfőtt, hozzáadom a maradék fűszereket és a mézet is. Nagyon különleges, finom, ünnepi étel, érdemes kipróbálni!

Fűszeres Eszter

www.fuzsereslelek.hu

Szubjektivitás az objektíven át

Bármilyen kiállítás képeit – legyenek azok festmények vagy fotók – egyenként kellene leleplezni éppúgy, mint a szobrokat, hiszen a rácsodálkozás, az első benyomás megismételhetetlen élmény. Nem kevésbé az persze az alkalmanként mást-mást eredményező elmélyülés, a vizuális élmény keltette gondolatok szabadjárá engedése.

Tóth-Ábri Péter egyes fotóit már röviddel elkészülésük után láthatam. Tudom, mennyit vívódott egy-egy képen, a megszerkesztésén, azon, hogy kifejezi-e más számára is azt, amit neki jelent, hogy saját megfogalmazása megindít-e valamit másokban is. Most pedig, miután a hitközség kiállítótermébe kerülnek – amely remélhetőleg csak útjuk első állomása –, alkalmam nyílik majd újra és újra végignézni az összeállítást.

A dokumentálás és a művészet nem feltétlenül két külön kategória. Művészi dokumentumfotók ezek, egy nép itt élő nemzedékének – és egyúttal több évezredes hagyományainak – dokumentumai.

Sokszor hiányoznak a képekről az emberek, és ez nem a fotós mulasztása. Hiányoznak, akiket elpusztítottak, ők és meg nem született utódaik. Önkéntelenül párhuzamot

Holokauszt

vonok a nyíregyházi holocaust emlékmű ürrel jelzett figurái és az egyes képeken érezhető hiány között. Üres a szukoti sátor, a megkopott és új tfileinek csendélete önmagáért beszél, elmosódott kéz érinti meg a mezuzát, mintha a múlt áll-

na az ajtóban. Hiányoznak közülünk rengetegen, hiányzik a többség... De hiányoznak azok a zsidók is, akik a múlt félelmeiben élve még a tömegben elvegyülve sem

adnák az arcukat a fotózáshoz...

(Ne mondd, hogy zsidó – figyelmeztet a buszon egy idősebb közülünk való. Franciák, mi csak így mondjuk, miért kell, hogy értsék, kikről van szó, nem igaz?...)

...és itt van a magány is: a mikve öregembere vagy a Holokauszt című kép bal oldalán sétáló figura. Egyébként ez utóbbi talán a legérdekesebb fotó. A színes mozaiküveg szinte minden egyes darabkája akár külön felvétel is lehetne: a már említett magányos alak, a szögesdrót asszociációját keltő tarfaágak, az üveg által eltorzított vagy homályba burkolt valóság...

(Higgye el, évtizedeken át bebeszéltem magamnak: nem voltam ott, az egész meg sem történt. Úgy hiszem, én csak így maradhattam épeszű – meséli Jeruzsálemben a tetovált karú Tilda néni...)

...és jelen van az élet is

Tfilin

születéstől halálig: körülmetélés, bar micva, esküvő, kadis...

A temető. Beszédés kép, előtérben a kavicsokkal megtöltött vödör, háttérben a sírok, mindjárt az első-kön látszik: elhanyagoltak, nagy részükhöz nincs, aki eljöjjön, aki kiemeljen egy kavicsot és rátegye a kőre...

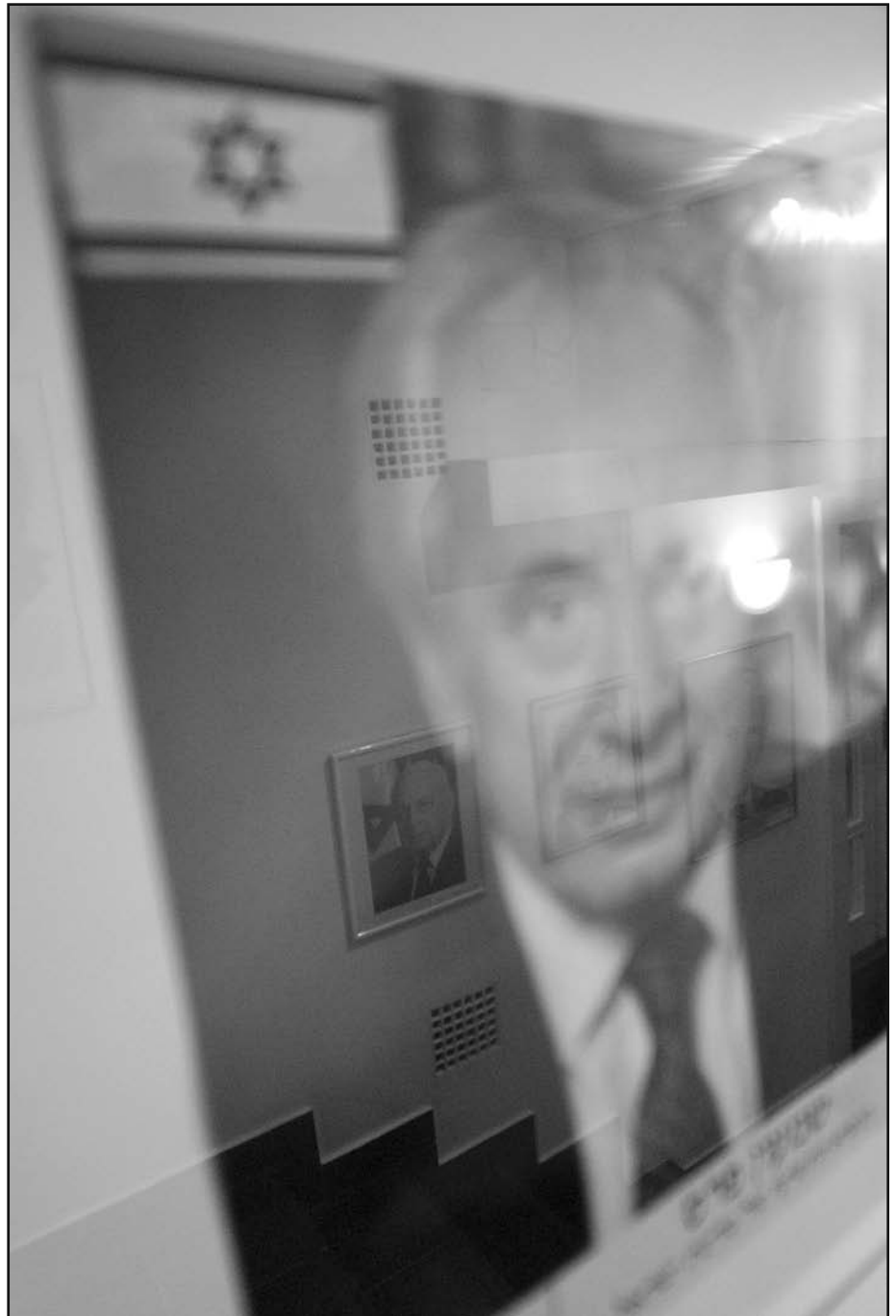
Ünnepeink művészi megfogalmazása zsidó szemmel nézve megragadó élmény, kérdéses azonban, mennyire kifejező kívülálló számára. A jom kipur magasztossága, a hívő Isten felé fordulása benne van a kamera által felfelé vezetett tekintetben, a peszachi szertartás kiragadott pillanata azonban, bár mesteri felvétel, inkább csak bennfentes számára egyértelmű. És még két beszédés ünnepi felvétel: a chanukia mellett ülő gyerek bájos, megilletődött arca és a purimkor vidámkodó srácok. Jóleső látvány...

(Mit kaptál karácsonyra? – kérdezik a gyerekek az iskolában. Kezdetben kitalálok mindenfélét, később kellenül, de egyenesen megmondom: semmit, nálunk nincs olyan. Azért apámnak megemlítem, jó lenne, ha... Szó se lehet róla – feleli –, tartjuk a szédert, a chanukát, de hát a másét?... Kösz, Fater!)

...és van egy kép, ami hozzám talán másként szól, mint azokhoz, akik nem éltek ott... Izrael. Simon Peresz tükröződő portréja mögött Ariel Saron, felül a Dávid csillagos zászló, és alul – tessék csak héberül olvasni a képet, a felirat segít – a fal mintája felfelé vezető lépcsősor formál. Felmenetel, felemelkedés, alija...

A művészi dokumentáláson kívül van még egy aktuális jelentősége ennek a kiállításnak: a megmutatkozás. Ezért lenne jó, ha – miután szembentűnk önmagunkkal – megjelenne a hitközség falain kívül is.

Somos Péter

Erec

Tóth-Ábri Péter **Zsidó pillanatok**

című fotókiállítását **Villányi András** fotóművész nyitja

meg 2008. július 13-án, 11:00-tól

a Nyíregyházi Zsidó Hitközség közösségi házában.

A kiállítás megtekinthető hétfőtől csütörtökig

8:00 - 14:00 között, vagy a 42-417-939-es telefonszámon

egyeztetett időpontban.

Keresztények a zsidó Templomért

Hogy ki az igazi keresztény, természetesen nem egy zsidó újság tiszte eldönteni. A két vallás rokonságát tekintve azonban mégis csak önkéntelenül tör fel az emberben, ha elolvassa a következő történetet: ezek az igazi keresztények...

A történet szerint kb. húsz évvel ezelőtt kis repülőgép szállt az új-guineai őserdők felett. A repülőgépben két fiatal hölgy utazott, akik keresztény misszionáriusok voltak, és a londoni székhelyű, Biblia fordítással foglalkozó Wyclif Society aktivistáiként érkeztek a térségbe. Céljuk az volt, hogy az ott lakó pápuák nyelvére lefordítsák a Bibliát.

Tevékenységüket siker koronázta, és az egzotikus bibliafordítás mellett azt is elérték, hogy a pápuák keresztény hitre térjenek. A gond ott kezdődött, hogy Indonézia muzulmán ország, és a muszlim szélsőségek hajtóvadászatot rendeztek a keresztény pápua őslakosok ellen.

A pápuák kétségbeesett erőfeszítéseket tettek az öldöklések megállítására, de hasztalan. Nem maradt más hátra, mint a hit.

A pápua törzsek vénei úgy határoztak, hogy Izrael I-tenéhez fordulnak segítségül, és egy küldöttséget menesztenek Izraelbe. A Bibliában ugyanis azt olvasták, hogy áldott lesz az, aki Izraelt áldja, így ajándékot is vittek a jeruzsálemi Templom felépítéséhez, melyet a Templom Intézetben adtak át Yisrael Ariel rabbinak, az intézet alapítójának és Yehuda Glick igazgatónak. Az ajándék 1 kg arany és készpénz volt, hiszen a pápuák földjeinek folyói gazdagok aranyban.

Az adományozók úgy rendelkeztek, hogy az aranyat a majdani

Templom szolgálati eszközeinek elkészítésére használják fel.

Ariel rabbi igen meghatónak nevezte a pillanatot, mikor átvették a keresztény pápuák ajándékát, hiszen szerinte ez nem más, mint Zechárjá próféta szavainak beteljesedése: „és a távoliak eljönnek, és építik az Ö-ökkévaló Templomát”. A rabbi szerint ez az esemény reményt ad, hogy a többi prófécia is be fog teljesedni. A pápuák küldöttsége azonban nem utoljára kereste fel Izraelt. Terveik szerint legközelebb kiváló minőségű faanyagot szállítanak a Templom építéséhez.

A Templom Intézetet húsz évvel ezelőtt alapították, és célja a jeruzsálemi Templommal kapcsolatos kutatások végzése és a Templom felépítésének, illetve a templomi szolgálat újraindításának előkészítése. A zsidó hit számára csupán egyetlen

Távolí szigeték ajándéka Izraelnek

épület szolgálhat I-ten földi „házaként”, azaz templomként, és ennek Jeruzsálemben kell állnia a Cijonon. Számos zsidó ima szól a Templom felépüléséért, és a zsidók minden nap háromszor könyörögnek ennek beteljesedéséért a Smone eszre imát követően. Az Újszövetség szerint a jeruzsálemi Templom Jézus számára is különös jelentőséggel bírt.

T-Á. P.

forrás: www.israelnationalnews.com

Corina Berger, a Szochnut közép- és kelet-európai igazgatója április 24-én a Nyíregyházi Zsidó Hitközség tagjai számára előadást tartott Izrael újkori történelméről. Corina magyarországi küldetése, melyhez ezúton is gratulálunk, augusztusban lejár.

Gál Bandi emlékére

Május 22-én, 91 éves korában ért véget Andreas Gal hosszú élete - jelent meg a gyászjelentés a New York Times május 24-ei számában, egy oldalon egyébként a világhírű zsidó fotóriporterről, Cornell Capáról megemlékezve ezzel.

Mi köze van ennek a Nyíregyházi Zsidó Hitközséghez? Hát az, hogy Andreas Gal nem más, mint a nyíregyházi Gál Bandi, aki miután az USA-ba kivándorolt és a textiliparban alapozta meg jövőjét, a nyíregyházi hitközségről sosem felejtkezett meg.

Minden évben érkezett adomány tőle a hitközség és a Sófár részére, valamint levél, melyben a hitközségről érdeklődött.

Gál András Izraelben is kiterjedt karitatív tevékenységet folytatott, abban az országban, melynek gyakori látogatója volt, és amelynek városában, Tel Avivban helyezték végső nyugalomra.

Gál Bandit mély megrendüléssel gyászolja barátja és sorstársa, Sellei László Stockholmból.

Németi Magda

Németi Magda személyén keresztül 1999. decemberében – Benjamin unokája avatásakor – visszaköszönt a nyíregyházi zsidó múlt, melyről azidáig szinte semmit sem tudtunk.

Megdöbentő és megható elhatározás volt Magda családja részéről az, hogy a kényelmes, fényűző, amerikai lehetőség helyett mindkét unokáját – Nicholast 2002. március 21-én – abban a templomban avattuk, ahol a tragikus sorsú dédapjuk Németi Sándor volt az utolsó ortodox elnök Nyíregyházán. Abban a városban, amely Magdát és családját sokezer sorstársával együtt kivetette magából...

Magdának volt ereje újramezteni az életet, akkor is, mikor elvesztette szeretett első férjét.

Fiával új hazát találtak, új társra lelt, kivel hosszú, boldog életet éltek.

Magda szerette és tisztelte a mi közösségünket. Örült, hogy van bennünk tenniakarás, bátorított, biztatott és dicsért, rendszeresen támogatt bennünket.

Éveken keresztül igen gyakran majd' órányi telefonbeszélgetést folytattunk, mindenről és mindenkiről tudni akart, mindenkit szeretettel üdvözölt.

Halála magam és családom számára személyes fájdalom. Emlékét örökre megőrizzük.

K. G.

Kézműves zsidó ajándéktárgyak és kegytárgyak.

Sófár az interneten!
Az újság számai letölthetők pdf formátumban.
Programok, hirdetések, képes melléklet.

Mondjon véleményt

a „Má nismá?” fórumban!

www.sofar-ujsg.hu

Az Utódok reménysége című műsor augusztus 3-án mutatja be a Nyíregyházi Zsidó Hitközségről készült riportműsorát az MTV1-es csatornán.

Tisa BeAv-i imarend:
augusztus 10-e, 8:30

http://www.sofar-ujzag.hu/nyzsh/galeria/sp/sp.htm

Sófár újság

Örök-képek galéria

Van Önnek a Vészkorszakot megelőzően vagy azt követően készült, zsidó témájú fényképe családi fotói között?

Sófár Hitközség

Steinberger-Grünvald-Katz család

A Nyíregyházi Zsidó Hitközség

Zsidó témájú fényképeket várunk abból a célból, hogy a Sófár honlapján az Örök-képek galériában emléket állítsunk a helyi zsidóságnak!

A hitközség története

A hitközség elérhetősége

A nyíregyházi zsidó temető

Fotók a zsinagógáról

A fényképeket digitális archiválást (szkennelés) követően visszaszolgáltatjuk a tulajdonosnak.

Örök-képek galéria

A fényképeket kérjük, szíveskedjen eljuttatni a hitközség irodájába!

Temetői nyitvatartás és elérhetőség

Temetői nyitvatartás április 1-jétől október 15-ig:

hétfő - csütörtök: 9:00 - 16:00,

vasárnap: 9:00 - 12:00.

A temető pénteken és szombaton illetve a zsidó és az állami ünnepeken zárva van!

A temetői iroda telefonszáma: 06-30-318-4907.

Sürgős esetben hívható: Somos Péter (06-30-490-0084).

Sófár • A Nyíregyházi Zsidó Hitközség folyóirata. • web: www.sofar-ujzag.hu, postacím: 4400 Nyíregyháza, Mártírok tere 6., elektronikus levélcím: sofarujsag@gmail.com, nyirzsido@gmail.com, tel./fax: (36)-42-417-939, számlaszám: OTP 11744003-20331427 • Az újságot a szerkesztőbizottság szerkeszti. • A Sófárt a Gprint Iroda nyomtatja (4400 Nyíregyháza, Szabolcs u. 7/a.). • A Sófárban megjelenő fotókat - ha az másként nincs feltüntetve - Tóth-Ábri Péter készítette. • Az újság ingyenes. • Az újság kiadását a MAZSÖK és a MAZSIHISZ támogatja.